

EDITORIAL | REDAKTORIAUS ŽODIS

The intensifying and increasing globalisation of different spheres and practices of public life has been driving the world into two controversial outcomes with regard to linguistic and cultural diversity. On the one hand, globalisation tends to iron out linguistic and cultural differences, which consequently may pose a threat to safeguarding multilingual and multicultural landscapes. In other words, the smallest language varieties can get swamped in the melting pot of today's globalisation and internationalisation processes. On the other hand, the same globalisation tendencies result into a multiplicity of artistic, scientific, educational, cultural, sport and other projects or undertakings involving multinational, multicultural and multilingual teams where different languages and cultures may have an influence of more or less significance. How do different languages coexist together in the course of such projects? What impact do the differences in cultural background have on the shared activities and achievement of common goals? Does it all eventually boil down to the use of English? And even if this should be the case, how do one's deeply set cultural and linguistic patterns permeate through the discourses dominated by English as a *lingua franca*? Such questions are increasingly raised in various inquiries of linguistic, sociolinguistics or applied linguistic relevance, as for instance the growing internationalisation of higher education, the multilingual classrooms, and other issues.

Having the above observations in mind, in the editorial of the current issue, we offer our readers a short interview with a Catalan basketball coach and a writer Joan Plaza¹. The Barcelonan currently head-coaching Unicaja basketball team in Malaga agreed to share his insights into how a basketball team functions as a multilingual and multicultural unit:

- *What is the meaning of languages in today's world of basketball? Given that best European teams are very multicultural and*

¹ In addition to being a professional basketball coach at top European clubs, Joan Plaza has published two novels *Las Mantas De Angelina* and *Despertar a tiempo*. The first one is published in three languages: Castilian, Catalan and Lithuanian.

multilingual, is it true that everybody in the team just has to use English?

JP: *Communication is crucial for everybody in this world, but in the area of basketball it is certainly fundamental. Most of basketball teams are composed of different nationalities; in my case, in Unicaja Málaga (Spain) we have 5 Spanish, 2 Serbian and 2 American players in addition to a Lithuanian, a Hungarian and a Frenchman. Thus, obviously we need to find one common language for all of us.*

– What languages do you use in the practice, during the game, etc.? Do you speak different languages to players of different nationalities?

JP: *The rule when I coach in Spain is to try to use English during the first months of the season, till around Christmas time, and from that point to begin using Spanish more often than other languages. I can speak Spanish, Catalan, French and English, but I try to convince my players that we need to understand the culture and even the language of the host country, like a part of our respect for all the fans. It is, however, quite complicated and more than often I end up talking Shakespeare's language in... May!*

– How should we interpret your last comment about Shakespeare's language?

JP: *Despite my effort to persuade my international players to learn some Spanish, they usually fail and thus at the end of the season, which is in May, we still have to communicate using English.*

– The players in your team are of different cultural background, have you ever felt that some players behave one way or another because of cultural and linguistic differences? How do you make them develop better mutual understanding?

JP: *Surely each of us comes from a different kind of educational background and you as a Head Coach need to observe and distinguish the diversity among all of them. Empathy is a fundamental tool for detecting if players understand everything you communicate to them. You need to be patient and you have to be open to learn many things from them as well.*

Different Head Coaches have different ways or tricks to solve these problems. Many of them just impose their point of view on the team like the ultimate rule, but what I do is totally opposite. It is very important that the players understand our human imperfections: nobody is born to be a LeBron James, Phil Jackson or a Nobel Awards winner or worse a thief of the neighbourhood. The success of the team begins from the tolerance inside the group and the attempts to teach each other and to learn about who we are.

– What languages would you recommend learning for a young basketball player? What intercultural communication skills do young basketball players need to have to be prepared to play in an international team?

JP: *English is fundamental right now but I would also recommend learning Chinese or Spanish. Moreover, I think one would become a better player or a better coach, if he or she tried to learn the language (at least some words and expressions) of the country where they are playing. We spend 300 days working together during the season and our daily routines in hotels, airports, courts, restaurants and other places allow us to demonstrate our contribution to understanding the culture and the history of the club and the country which is paying your salary. One should try to read a newspaper or a magazine, watch the news on TV or films with subtitles, listen to music or go to the theatre: everything is beneficial. But it is most important to use the local language even with mistakes.*

In trying to reach out into new and more versatile areas of sustainable multilingualism like the multilingualism of today's sports, the current issue introduces a new section *Linguistics of Pop-culture*. The reader can find two articles there, one of which addresses the discourse of Starbucks coffeehouse menu and the other the feminine imagery in contemporary American pop songs. The issue also continues with the well-established sections including *Society, Identity, Languages; Linguistics in Language Teaching* and *Issues in Language Didactics*.

Assoc. Prof. Vilma Bijeikienė
Executive Editor

Intensyvėjantys globalizacijos mastai įvairiose visuomenės gyvenimo srityse bei veda pasaulį prie dviejų kontraversišku, su lingvistine bei kultūrine įvairove susijusių, pasekmių. Globalizacija vienodina kalbinius ir kultūrinius skirtumus, kurie gali sukelti grėsmę daugiakalbių, ir daugiakultūrių kraštovaizdžių išsaugojimui. Todėl mažiausios kalbos gali paskęsti šiandieninės globalizacijos ir internacionalizacijos procesų gelmėje. Tačiau tos pačios globalizacijos tendencijos sąlygoja meno, mokslo, švietimo, kultūros, sporto, verslo ir kitų projektų įvairovę, daugiataučių, daugiakultūrių bei daugiakalbių komandų kūrimąsi, vienaip ar kitaip veikiamą skirtingų kalbų ir kultūrų. Kaip skirtingos kalbos „sugyvena“ vykdant tokius projektus? Kokią įtaką kultūrinių patirčių skirtumai turi bendrai veiklai ir bendrų tikslų siekimui? Ar viską suniveliuoja anglų kalbos vartojimas? Jei visgi taip ir atsitiktų, ar žmoguje įsišakniję kultūriniai ir lingvistiniai modeliai prasiskverbia į diskursus, kuriuose anglų kalba dominuoja kaip *lingua franca*? Šios problemos ir stiprėjantys aukštojo mokslo internacionalizacijos, daugiakalbių klasių bei kiti klausimai, iškeliami įvairiuose lingvistikos, sociolingvistikos ir taikomosios lingvistikos tyrimuose.

Atsižvelgiant į anksčiau išdėstytus pastebėjimus, šio numerio vedamajame straipsnyje savo skaitytojams siūlome interviu su krepšinio treneriu, rašytoju Joan Plaza². Dabartinis vyriausiasis Malagos „Unicaja“ krepšinio klubo treneris, kilęs iš Barselonos, sutiko pasidalinti įžvalgomis apie krepšinio komandą, kaip daugiakalbę ir daugiakultūrę grupę:

– Kokia kalbų reikšmė šiuolaikiniame krepšinio pasaulyje? Atsižvelgiant į tai, kad geriausias Europos krepšinio komandos yra labai daugiakultūrės ir daugiakalbės: ar tiesa, kad kiekvienas komandoje turi kalbėti angliškai?

² Joan Plaza – ne tik aukščiausio lygio Europos klubų krepšinio treneris, bet ir rašytojas, publikavęs du romanus: *Angelinos paklodės (Las Mantas De Angelina)* ir *Atsibusti laiku (Despertar a tiempo)*. Pirmasis romanas publikuotas kastilų, katalonų ir lietuvių kalbomis.

JP: Bendravimas šiame pasaulyje svarbus visiems, bet krepšinyje, žinoma, svarbiausias. Daugumą krepšinio komandų sudaro skirtingų tautybių žaidėjai: mano atveju, Malagos „Unicaja“ (Ispanija) komandoje yra 5 ispanai, 2 serbai ir 2 žaidėjai amerikiečiai, taip pat dar, lietuvis, vengras ir prancūzas. Taigi akivaizdu, kad reikia rasti visiems bendrą kalbą.

– Kurias kalbas vartojate praktiškai, pavyzdžiui, per varžybas ir t. t.? Ar kalbate skirtingomis kalbomis su skirtingų tautybių žaidėjais?

JP: Kai treniruoju komandą Ispanijoje, laikausi taisyklės: vartoju anglų kalbą pirmaisiais sezono mėnesiais, maždaug iki Kalėdų, o nuo tada imu dažniau kalbėti ispaniškai nei kitomis kalbomis. Kalbu ispaniškai, kataloniškai, prancūziškai ir angliškai, bet bandau įtikinti savo žaidėjus, kad reikia suprasti tos šalies, kurioje žaidžia, kultūrą, bet ir kalbą, vien iš pagarbos visiems savo sirgaliams. Tačiau tai gana sudėtinga, todėl dažniausiai vis tiek toliau kalbu Šekspyro kalba ... net ir gegužės mėnesį!

– Kaip turėtume suprasti Jūsų paskutinį komentarą apie Šekspyro kalbą?

JP: Nepaisant mano pastangų įkalbėti žaidėjus iš užsienio išmokti šiek tiek ispaniškai, dažniausiai jie nesimoko šios kalbos. Ir sezono pabaigoje, gegužės mėnesį, mes vis tiek bendraujame anglų kalba.

–Jūsų komandoje krepšininkai turi skirtingą kultūrinę patirtį. Ar teko pastebėti, kad jie elgiasi vienaip ar kitaip dėl savo kultūrinių ir kalbinių skirtumų? Kaip padedate jiems geriau suprati vieni kitus?

JP: Visų mūsų išsilavinimas skirtingas, todėl vyriausiasis treneris turi atsižvelgti į žaidėjų įvairovę. Empatija yra svarbiausias įrankis, padedantis atskleisti, ar žaidėjai supranta viską, ką jiems sakai. Turi būti kantrus ir atviras, o iš žaidėjų taip pat pasimokyti daugelio dalykų.

Vyriausieji treneriai naudoja skirtingus būdus ar gudrybes, kad išspręstų šias problemas. Daugelis išskiria savo požiūrį kaip svarbiausią, bet aš darau atvirkščiai. Svarbu, kad žaidėjai suprastų mūsų žmogiškuosius trūkumus: niekas negimė būdamas Lebronas Jamesas, Philas Jacksonas ar Nobelio premijos laureatas, ar dar blogiau – vagis iš kaimynystės. Komandos sėkmė prasideda nuo tolerancijos grupės viduje ir bandymų mokyti vienas kitą, kas esame.

– Kokių kalbų patartumėte mokytis jaunam krepšininkui? Kokių tarpkultūrinės komunikacijos įgūdžių reikia jauniems krepšininkams, kad būtų pasirengę žaisti tarptautinėje komandoje?

JP: Šiuo metu anglų kalba yra svarbiausia, taip pat rekomenduočiau mokytis kinų ar ispanų kalbų. Be to, manau, kad bet kuris krepšininkas ar krepšinio treneris savo srityje taptų geresni, jei pabandytų išmokti nors kelis žodžius ar frazes tos šalies, kurioje žaidžia, kalba. Praleidžiame 300 dienų per sezoną dirbdami kartu, o mūsų kasdienė rutina viešbučiuose, oro uostuose, žaidimo aikštelėse, restoranuose ir kitose vietose mums leidžia pademonstruoti, kaip suprantame klubo kultūrą ir istoriją bei šalį, kuri mums moka atlyginimą. Kiekvienas turėtų pabandyti paskaityti laikraštį ar žurnalą, pažiūrėti žinias per televiziją ar filmų su subtitrais, paklausti muzikos ar nueiti į teatrą – viskas naudinga. Svarbiausia, vartoti vietinę kalbą, net jeigu kalbėdami darome klaidų. Ieškant naujų, įvairiapusiškesnių darniosios daugiakalbystės sričių, kaip daugiakalbystė šiandieniniame sporte, šis numeris įveda naują temą – *Linguistics of Pop-culture (Pop kultūros lingvistika)*. Skaitytojas ras du šios tematikos straipsnius: vienas jų – apie Starbucks kavinių meniu diskursą, o kitas – apie moters įvaizdžius šiuolaikinėse amerikiečių pop dainose. Šiame numeryje taip pat tęsiamos kitos įprastos temos: *Society, Identity, Languages (Visuomenė, tapatybė, kalbos)*; *Linguistics in Language Teaching (Lingvistika kalbų mokyme)* ir *Issues in Language Didactics (Kalbos didaktikos klausimai)*.

Doc. dr. Vilma Bijeikienė,
Vykdančioji redaktorė